

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:591

av **Roza Güclü Hedin m.fl. (S)**

Fäbodrar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och titta på möjligheterna till att även i Sverige (likt andra länder) skapa mer gynnsamma förutsättningar för återetableringen och bevarande av fler fäbodbruk och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Under det senaste seklet har samhällsförändringar och strukturrationalisering i jordbrukssektorn inneburit en stark minskning av småjordbruken i vårt land. Det finns idag uppskattningsvis 250–300 fäbodrar i Sverige vilket endast är en bråkdel av tidigare tiotusental fäbodrar, mer eller mindre spridda över hela vårt land.

I Dalarna, liksom i flera av våra grannlän, där fäbodarna fortfarande sköts med aktivt levande fäbodbruk, finns många intressanta miljöer vilka är mycket värdefulla att värna. Fäbodarna har ett viktigt värde i att vara kultur- och kunskapsspridande. Det har bland annat en intressant historisk aspekt som man inte talar om så ofta. Det är kvinnohistoria som inte lyfts fram tillräckligt. När männen var ute i krig eller skötte jobbet på gårdarna var det kvinnorna som var ute i fäbodarna för att ta hand om djuren, mjölka korna och förädla produkten.

Dalarna erbjuder en mängd olika besök utifrån intresse och lust. Det är bredden och mångfalden som är vår styrka. En viktig del för besöksnäringen är våra fäbodrar och vår möjlighet att kunna erbjuda upplevelsen och berättelsen om detta brukningsätt, och också föra det vidare. Många fäbodbrukare erbjuder en inblick i fäbodlivet, mat och produkter framställda på fäbodarna enligt gammalt sätt. Man får ta del av kunskap och brukningsätt som de försöker upprätthålla. Att upprätthålla och förvalta ett småskaligt brukningsätt som är en del av ett helårsjordbruk. Förr i tiden utgjorde detta brukningsätt en viktig del i vår jordbruksekonomi. Det bör därför vara en nationell angelägenhet att sprida denna kunskap och upplevelse eftersom aktiva fäbodrar är väldigt få.

För att kunna utöva detta fantastiska kulturarv i praktiken krävs rätt förutsättningar. I dag tillämpas regler och lagar generellt, vilket det också ska, men regelverken bör kunna innehålla undantag och flexibilitet för särskilda utövare. Eftersom fåbodbruk är så exceptionellt och i liten skala är det inte rimligt att ställa samma krav på t.ex. ombyggnationer, belysning och liknande likt en storskalig miljö i en fåbodemiljö där även byggnaderna är k-märkta och inte tillåter förändringar i utseende. Många fåbodar har dessutom inte tillgång till el och vatten genom kommunala system utan hanterar det genom andra lösningar.

Det finns exempel i vår omvärld som man kan ta lärdom av.

För kulturarvet, historia, besöksnäring och för företagandet är insatser inom detta område viktigt. Man bör följa upp och se över de rapporter som länsstyrelser med aktiva fåbodar tagit fram. Kunskapen om behov och möjligheter finns där aktiva fåbodar finns.

Med detta som grund vill vi att regeringen, med Norge, Tyskland, Österrike och Schweiz som exempel på länder som främjat fåbodbruk, tittar på möjligheterna till att även i Sverige skapa mer gynnsamma förutsättningar för återetableringen och bevarande av fler fåbodbruk.

Roza Güclü Hedin (S)

Hans Unander (S)

Patrik Engström (S)

Maria Strömkvist (S)